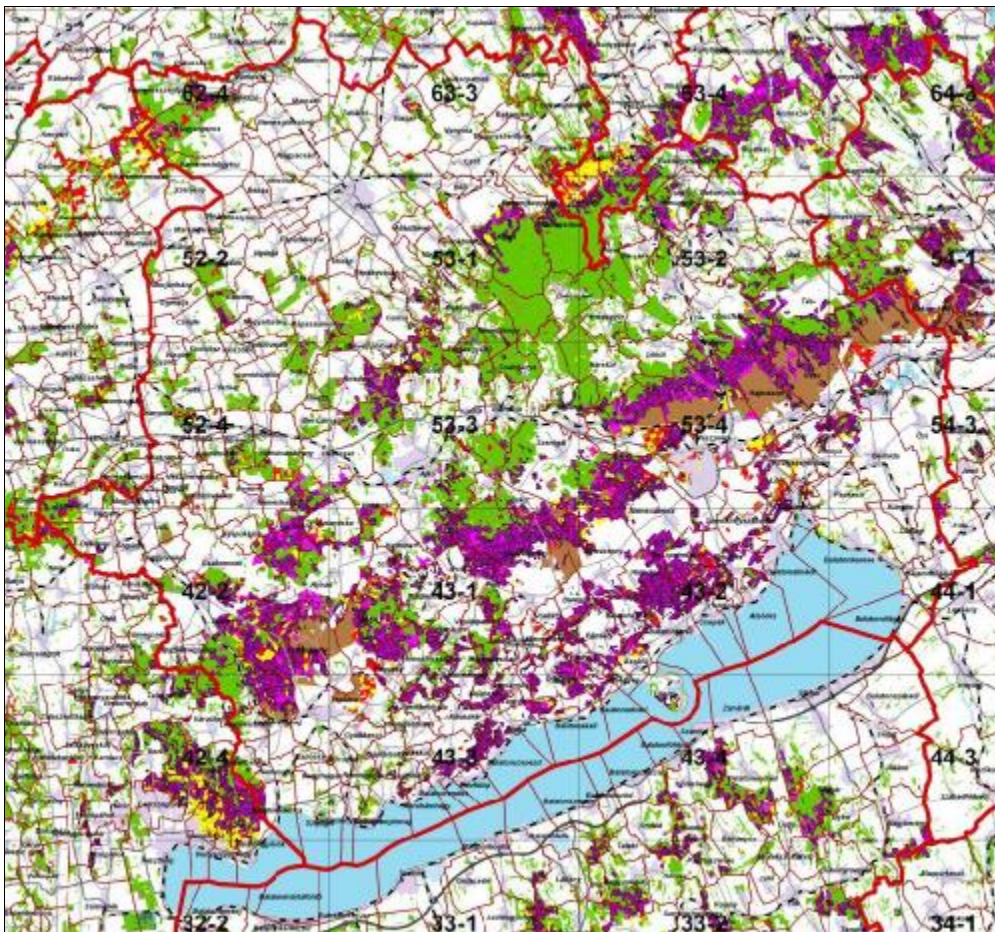

VESZPRÉM MEGYE ERDŐTŰZVÉDELMI TERVE

Összeállította:

MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság

Véleményezte

Veszprém Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Budapest, 2009. szeptember

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	4
2. Veszprém megye közigazgatási és természeti környezete	5
2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*	5
2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*.....	8
2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében.....	10
2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében.....	10
2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtüzvédelemmel	11
2.3.3. Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtüzvédelemmel	12
2.3.4. Jelentős erdőgazdálkodók a megyében	12
2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként	13
2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint	14
2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai.....	14
2.4. Tűzoltás a védett természeti területeken.....	16
2.5. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek.....	16
2.6. A megye erdőállományainak erdőtüz-veszélyességi besorolása.....	18
2.6.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok	18
2.6.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok.....	18
2.6.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt.....	19
2.6.4. Idősebb lombos állományok.....	19
2.7. A megye erdőtüz-veszélyességi besorolása	20
3. Erdőtüzek a megye területén.....	21
3.1. Az erdőtüzek fő okai és az okok elemzése	21
4. Erdőtüzek megelőzése	21
4.1. Jogforrások	21
4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások.....	21
4.3. -Javasolt erdőtüzmegelőzési intézkedések	22
4.3.1. Tűzpászták.....	22
4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés	23
4.3.3. Víznyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak.....	23
4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere.....	24

4.5.	Lakosság tájékoztatásának módja	25
4.6.	Az erdőterületre való belépés korlátozása	25
4.7.	Felvilágosító programok.....	26
4.8.	Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat	26
4.9.	Fejlesztendő területek.....	27
5.	Erdőtűzek oltása	29
5.1.	A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások	29
5.2.	Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra	30
5.3.	Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok.....	30
5.4.	Meteorológiai adatok elérhetősége.....	31
5.5.	A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége.....	31
5.6.	A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése.....	32
5.7.	Fejlesztendő területek.....	32
5.7.1.	Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása.....	32
5.7.2.	Közös tűzoltási gyakorlat	32
5.7.3.	Továbbképzés, oktatási rendszer	32
5.7.4.	Védőruha vásárlás.....	32
5.7.5.	Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása.....	33
6.	Mellékletek	34

1. Bevezetés

Az MGSZH Központ, valamint a Megyei MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok – az ÖTM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (ÖTM OKF) koordinálásával - közösen készítik el a megyei erdőtűzvédelmi terveket.

A megyei erdőtűzvédelmi tervek kerettként szolgálnak a megelőzési feladatok végrehajtásában, valamint tüzesetek esetén az oltásban résztvevő szervezetek (elsősorban a katasztrófavédelem) részére egy mindig naprakész információs bázisként áll rendelkezésre. Fejlesztésük folyamatos feladat, amely a megye területén található közigazgatási, erdőgazdálkodói és katasztrófavédelmi helyzetek miatt lényegesen megváltozó környezeti feltételek, valamint az erdőtűz megelőzéssel és oltással kapcsolatos új fejlesztések követése útján valósul meg.

A megyei terv célja:

- az erdőtűz megelőzésének koordinálása,
- az erdőtűzoltási tevékenység összehangolása,
- erdőtűz megelőzésével és oltásával kapcsolatos fejlesztési koncepció közös kialakítása és harmonizálása,
- az adott megyében az erdőtűzoltás és megelőzés tevékenységeiben illetékes állami és önkormányzati szervek, erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók együttműködésének elősegítése.

A megyei erdőtűzvédelmi terv egy hosszútávú fejlesztési koncepció, amely az EU erdőtűzzel kapcsolatos pályázatainak háttéranyagaként is szolgál, emellett a nemzeti vidékfejlesztési-, katasztrófavédelmi és erdészeti támogatási rendszer kialakításánál az érintett szervezetek figyelembe veszik a tervekben regionálisan meghatározott fejlesztési célkitűzéseket és törekszenek azok támogatható prioritásként történő megjelenítésére.

Az országos és a megyei tűzvédelmi tervek mindenki számára nyilvánosak. Közzétételükről, megismerhetőségükről és a megfelelő szervekhez való eljuttatásukról a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok és az MGSZH Erdészeti Igazgatóságai gondoskodnak.

A megyei tervek sokszorosításra alkalmas formában papír, valamint digitális formában is folyamatosan rendelkezésre kell állniuk.

A megyei tervek térképi mellékleteit időszakonként (5 évente ajánlott) felülvizsgálni, tekintettel az erdőgazdálkodás okozta folyamatos - és az elmúlt évek nagyarányú erdőtelepítéseinek - nyomkövetése érdekében.

2. Veszprém megye közigazgatási és természeti környezete

2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*

Veszprém megye a Közép-Dunántúlon helyezkedik el. Északról Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom, keletről Fejér megye, délről a Balaton és Somogy megye, nyugatról Vas és Zala megyék határolják. Az ország közepes nagyságú megyéihez tartozik. Területe három nagy tájegységre, a Kisalföld déli részére, a Bakony hegységre és a Balaton-felvidékre bontható. Székhelye Veszprém.

Régió:	Közép-Dunántúl
Megyeszékhely:	Veszprém
Terület:	4612,59 km ²
Népesség:	361.620 fő (2008-as állapot)
Népsűrűség:	78,4 fő/km ²
Települések száma:	217
Jelentősebb folyók:	Cuha, Gaja, Gerence, Marcal, Rába, Séd, Torna, Bittva-patak, Hajagos-patak, Eger-víz (patak)
Tavak:	Balaton

Városok

Pápa (32 617)	Ajka (29 998)
Várpalota (20 835)	Tapolca (16 513)
Balatonfüred (13 279)	Balatonalmádi (8795)
Zirc (7157)	Sümege (6467)
Berhida (6024)	Devecser (4875)
Balatonfűzfő (4245)	Herend (3533)
Badacsonytomaj (2220)	

(Népesség szerinti sorrendben, a 2008-as KSH adatok szerint)
Zárójelben a városok lakosság száma.

A megye jelenlegi képének kialakulása

A megye területe az idők folyamán többször is változott. A megyerendszer kialakulásakor hozzá tartozott Siófok és Tolna megye egy része is, viszont nem képezte részét a Balaton-part Káptalanfüredtől nyugatra eső része. Legnagyobb kiterjedését az 1970-es években érte el, amikor Keszthely is hozzá tartozott, ami mára (újra) Zala megye területére került. 1992 óta több hullámban váltak ki települések a megye északi és (gazdaságilag fejletlenebb) északnyugati részén, hogy csatlakozzanak Győr-Moson-Sopron megye területéhez.

Ezek a települések:

- Csikvánd, Gyarmat, Szerecseny (1992. január 1.)
- Lázi, Bakonytérd (1999. június 30.)

- Fenyőfő, Bakonygyirót, Bakonyszentlászló, Románd, Sikátor, Veszprémvarsány (2002. október 10.)

Ipar

A megye az 1980-as években jelentősen iparosodott volt. A fellelhető ásványvagyon miatt egyes vidékeken meghatározó jelentőségű volt a barnaszén, bauxit és mangán bányászata. A várpalotai és ajkai szénvagyongra települt az inotai (jelenleg már nem üzemelő) és az ajkai hőerőmű. Az erőművek villamosenergia-termelésének és a megye bauxitvagonának kihasználására mindkét helyen alumíniumkohó is működött. A megye vegyipara még ma is jelentős; Pétfürdőn, Peremartonban és Balatonfüzfőn ma is működő nagy vegyiüzemek találhatók (műtrágyák és növényvédőszer gyártása). A vegyiparnak a megyében betöltött jelentős szerepét mutatja a megyeszékhelyen korábban működő Vegyipari Egyetem (ma: Pannon Egyetem), MÁFKI (Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet) és Neviki (Nehézvegyipari Kutatóintézet). A megyében előállított további ipari termékek közé tartoznak az autóvillamosági cikkek, bútorigipari termékek, építőanyagok és háztartási gépek.

Bányászat

A megye ásványkincsekben gazdag, ezért az ország egyik legfontosabb alapanyag-szolgáltató területe. Az energiahordozók közül a barnaszén jelentős. Az oxidos és karbonátos mangánércet az országban egyedül csak itt bányásszák, azonban legjelentősebb ásványkincsének a bauxit tekinthető, amely a megye révén európai szempontból is az elsők közé sorolja Magyarországot. Különös a jelentősége a Bakony hegység gazdag karsztvízkészletének, mely a települések ivóvízszükségletének kielégítésében, valamint az ipar vízellátásában játszik szerepet.

Mezőgazdaság

A Balaton-part és a völgyek mikroklímája, valamint a vulkanikus altalaj kedvező feltételeket biztosít a szőlészet és borászat számára, ezért több borvidék is található a megyében. A felszín erős tagoltsága miatt a talajviszonyok – a megye északi részére mélyen benyúló Kisalföld kivételével – kedvezőtlenek a mezőgazdasági termelés számára. A mezőgazdasági termelés többi ága számára a felszín erős tagoltsága miatt a talajviszonyok kedvezőtlenek. Ez alól csak a megye északi részére mélyen benyúló Kisalföld termékeny területe jelent kivételt.

Közlekedés

A gazdasági fejlődés ütemét nagymértékben befolyásoló infrastrukturális háttér az országosnál magasabb színvonalú. A megyét sűrű úthálózat jellemzi, mely fontos ipari csomópontokat, idegenforgalmi szempontból kiemelt üdülőkörzeteket köt össze. Legfontosabb közútja a kelet–nyugati irányú nemzetközi forgalmat is lebonyolító 8-as számú főút, amit a nyugati határ felé irányuló jelentős átmenő forgalom miatt fejleszteni kell. Éppen ezért az érintett három megye együttműködési megállapodása alapján az M8-as számú gyorsforgalmi út megépítése mind a gazdaság dinamikus fejlesztése, mind a közúti közlekedés problémáinak megoldása szempontjából kiemelt fontosságú. Az építés érdekében a Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara kezdeményezésére funkcionális területfejlesztési tanács is alakult.

A megye területén 250 km-es vasúti fővonal halad át, melyből a Budapest–Szombathely közötti a legnagyobb forgalmat lebonyolító. Ennek villamosítása révén 2000-ben a nyugati határ és a főváros elérésének lehetősége is egy órára csökkent.

A légitársaságokban a korábban a honvédség által üzemeltetett pápai és szentkirályszabadjai repülőterek polgári hasznosításának lehetőségére már tervek készültek. Kidolgozták az AIR-PARK tervezetét is Veszprémben, ami egy önálló ipari, logisztikai és tudományos parkot kapcsolna a szentkirályszabadjai reptérhez.

*(Forrás: <http://hu.wikipedia.org/>)

2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*

A megye középső részét a **Bakony hegység** foglalja el, déli részén a Balaton-part és a Balaton-felvidék, majd a Keszthelyi-hegység található, közte a mediterrán éghajlati jellemzőkkel is bíró Tapolcai- és Káli-medencével. A megye északi részére mélyen benyúlik a Kisalföld síksága. A megye legmagasabb pontja az Északi-Bakonyban található Kőrös-hegy (709 m.)

A megye észak-nyugati része a A Marcaltól K-re a sűrű patakhálózatú, főként homokos felszínű **Pápa–Devecseri-síkság** igen enyhén lejt a Bakonyalja felől. A Marcal árterén iszapos, kedvezőtlen lefolyású térszínein lápos, tőzeges felszínek jellemzőek. A Pápa–Devecseri-síkságon az erdőterület több mint felét akácok foglalják el, a további kultúrerdők (erdeifenyvesek, nemesnyárasok) mellett az őshonos főfafajú (kocsányos tölgy, csertölgy) faállomány-típusok is (tar)vágásos erdőalakban jelennek meg.

A Vértes és a Bakony NY-i, illetve É-i előterében hosszan ívelő dombsági, illetve hegylábi lejtő jellegű táj, amely átmeneti sávot képez a középhegység és a Kisalföld között. A **Devecseri-Bakonyalja** főként kavicsos, homokos, iszapos enyhe hegylábi lejtő. A **Pápai-Bakonyalja** alacsonyabb fekvésű, a Bakony felől áramló talajvíz hatása alatt álló, homokos-lösziszapos kis esésű lejtő. A sok karsztforrás és a bő talajvíz miatt a patakhálózat igen sűrű. Az erdőterület háromnegyed részét természetszerű cseresek, cseres- és gyertyános-kocsányos tölgyesek borítják, amelyeket kevés kivétellel (tar)vágásos üzemmódban kezelnek.

A **Magas-Bakony** kemény triász mészkőből és dolomitból álló vonulatai 600 m tszf. fölé nyúlnak, legmagasabb csúcsa a Kőrös-hegy (709 m). A fiatalabb, puhább mészkő, márga és agyagos összletekbe medencék mélyültek (Bakonybéli-, Hárskúti-, Pénzesgyőri-, Porvai-, Zirci-medence). Ezeket negyedidőszaki lejtőüledékek borítják, ma zömükben mezőgazdasági területekkel. A hegység néhány patakja a mészkőbe szurdokvölgyet vágott (pl. Cuha-völgy). Az egykor bővizű karsztforrásokra a települések nevei utalnak (pl. Hárskút, Lókút, Iharkút). Természetes vegetációját klímaregionális bükkösök uralták, más erdőtársulások (cseres- és gyertyános-tölgyesek, mészkedvelő és szikladomborzatú erdők) alárendelt szerepet játszottak. A széles völgyeket égerligetek jellemezték. A zárt erdőtakarót ma is csak a kisebb medencékben és völgyekben szakítják fel szántóterületek, valamint rétek.

A **Keleti-Bakony** központi tömege az 500 m tszf. átlagmagasságú, kemény mészkő és dolomit alkotta Tési-fennsík (legmagasabb pontja az Öreg-Futóné 574 m). Számottevő termőréteg a puhább alapkőzetű (löss, lejtőtörmelék) lábazati részeken és a fennsík viszonylag mélyebb területein képződött. Felszíni vízfolyása nincs, időszakos vagy felszín alatti vizeinek egy része a táj határainál a Gajába és a Sédbe jut. A sziklás, sekély talajú termőhelyekkel tarkított területen meghatározó a mészkedvelő és a szikladomborzatú erdők, s a közéjük ékelt száraz gyepek térfoglalása; a klímaregionális erdőtársulások (főleg cseres-tölgyesek és bükkösök) a háttérbe szorultak. Az aktuális vegetációban magas a másodlagos száraz gyepek, a Tési-fennsíkon pedig a szántók részesedése. Hosszabb időtartamú fokozatos felújítógátásokat csak a viszonylag kis területarányú, de nem jelentéktelen területtel rendelkező bükkösökben, valamint a gyertyános-tölgyesekben alkalmaznak, s a tájat uraló cseres-tölgyesekben és cseresekben is egyre inkább előtérbe kerül a természetes felújítás. A kultúrerdők közül számottevő területen – főként talajvédelmi rendeltetéssel – feketefenyvesek találhatóak.

A **Déli-Bakony** a markáns tektonikus Veszprém–Devecseri-, Veszprém–Tapolcai-, Tapolca–Sümegei-völgyek és a Devecseri-Bakonyalja által határolt változatos geológiájú és domborzatú, alacsony közep-hegységi táj. K-i része dolomitplató, NY-i részén mészkő bazaltplatók és kavicstakarók vannak a felszínen. Itt a bazalt a törésekkel feldarabolt dolomitrgögre ömlött. Legnagyobb kiterjedésű rétegvulkánjai a Kabhegy (601 m) és az Agártető (511 m). A mészkő- és dolomitterületek vízfolyásmentesek.

Az alacsony középhegység eredeti növényzetét cseres-tölgyesek és gyertyános-tölgyesek jelentették, É-i oldalakon jelentős területet elfoglaló bükkösökkel, nagy kiterjedésben mészkedvelő és szikladomborzatú erdőkkel, a völgyekben égerligetekkel. Az aktuális vegetációt sok kultúrfenyves, kevesebb akác, valamint jelentős kiterjedésben agrárterületek jellemzik. Az erdőtenyészet számára kedvező termőhelyi adottságú tájon a bükkösök és gyertyános-tölgyesek mellett túlzott a cseresek és a cseres-kocsánytalan tölgyesek területaránya. Ezeknek és a kultúr erdei- és feketefenyveseknek az átalakítása – elsősorban a védett természeti területeken – részben már elkezdődött, míg a természetszerű faállomány-típusokban általában és hagyományosan természetes felújításokat alkalmaznak.

A **Balaton-felvidéken** a Veszprémtől DK-re és D-re kopár dolomitfennsík alakult ki. Csak NY-felé, a mészkő uralomra jutásával lesz változatosabb a felszín. Itt a Balatonba siető rövid patakok keskeny, hordalékos völgyei és finomabb üledékekkel bélelt medencék is találhatóak. Badacsonyörstől Zánkáig és Balatonfüredtől Balatonalmádiig vörös homokkő van a felszínen. A Balatontól kezdődő, enyhe D-i lejtő a Balatoni-riviéra, mely alacsonyabb részeken pannon üledékek jellemzőek, amelyre a Tihanyi-félszigeten és a táj NY-i részén, a Káli-medencétől É-ra és NY-ra bazalttufa- és bazalttakarók terülnek. A szomszédos Tapolcai-medence már a Balatoni-medence része, de a szigetszerű, bazaltsapkás tanúhegyei a Balaton-felvidékhez sorolandók. Klímaregionális erdőtársulásait döntően cseres-tölgyesek jelentik, É-i kitettségben kiterjedt gyertyános-tölgyesekkel. Jelentős az edafikus erdőtársulások, főként mészkedvelő erdők, kisebb részben szikladomborzatú erdők aránya; mozaikszerűen száraz gyepek is kialakulnak. Az aktuális vegetációban a természetszerű erdők és kultúrerdők (akácok, kultúrfenyvesek) mellett szántók, szőlők és gyümölcsösök mozaikja figyelhető meg.

A megye dél-keleti részén a Keszthelyi-hegység és a Balatoni-medence nyúlványai találhatóak.

A Balatoni-medencében szervezettebb növényközösségek főleg a D-i part és a Tapolcai-medence egykori, természetes vagy mesterséges úton lefűződött öbleiben alakultak ki; közöttük főleg nádasok és más, fátlan lápi társulások említhetők. Az erdők (fűz- és égerlápok, keményfás ligeterdők) aránya valószínűleg mindig csekély volt, napjainkban főleg puhafás kultúrerdők jellemzik.

A Keszthelyi-hegység nagyobbik, D-i része a **Keszthelyi-dolomitvonulat**, É-on a bazaltból álló **Tátika-csoport** található. A dolomitrögök területén sok a működő és a felhagyott kőbánya. Klímaregionális erdőtársulásait a hegység belsejében gyertyános-tölgyesek, a peremterületeken cseres-tölgyesek jelentik.

*(Forrás: *MAGYARORSZÁG ERDÉSZETI TÁJAI, Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 2006*)

2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében

Veszprém megye erdőterülete meghaladja a 153 ezer hektárt. A megye erdősültsége 33,23%. Ez az országos átlag feletti érték. Az erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterületek elsősorban a megye középső részén helyezkednek el.

A megye területén statikus szempontból elsősorban a Balaton-felvidéken és a Keszthelyi-hegységben található fekete és erdei fenyves állományok, valamint a lombos (tölgy, cser) erdőfelújítások jelentenek statikus kockázatot. A Keszthelyi-hegységben dinamikus kockázatot növeli a terület rekreációs igénybevétele, főleg a kiemelten kockázatos nyári időszakban.

2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében

Tulajdonforma	Erdőrészlet (ha)	Egyéb részlet (ha)*	Összesen (ha)	(%)
Állami tulajdon	84.854,19	17.175,80	102.029,99	66,58
Közösségi tulajdon	588,38	96,06	684,44	0,45
Magán tulajdon	47.497,67	3.031,10	50.528,77	32,97
Mindösszesen	132.940,24	20.302,96	153.243,20	100
Kezelt erdőterület	125.584,43	19.542,16	145.126,59	94,70
Kezeletlen erdőterület	7.355,81	760,80	8.116,61	5,30

A táblázat a 2007. december 31-i állapotot mutatja.

**Az egyéb részletek a nyiladékok, utat, csemetekertet és egyéb az erdőgazdálkodás céljait szolgáló területek, amelyeken nem faállomány áll.*

A megye erdőterületeinek kétharmada állami kezelésben van.

Az állami tulajdonú erdőterületek 64%-át egy erdőgazdaság (Bakonyerdő Zrt.) és két honvédségi erdőgazdaság (HM Veszprémi Erdőgazdaság Zrt. és HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt.) kezeli. Jelentősebb állami erdőterületet a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, a Vízügyi szervezetek és egy nem állami gazdálkodó kezelnek még.

A közösségi tulajdonú (önkormányzat, egyház, alapítvány, stb.) erdőterület nagysága gyakorlatilag elhanyagolható, mindösszesen 680 hektárt tesz ki.

A megye erdőterületének harmada magántulajdonosok kezében van. Ezeket az erdőterületeket főként magánszemélyek, gazdasági társaságok és erdőbirtokosságok kezelik.

A megye erdőterületeinek több, mint 90%-án tart nyilván erdőgazdálkodót az erdészeti hatóság. A tartamos és szakszerű erdőgazdálkodás megkövetelésére ezeken az erdőterületeken van lehetősége az erdészeti hatóságnak. A gazdálkodó nélküli erdőterületek nagysága sem elhanyagolható. A kezeletlen erdőterületek 93%-a magántulajdonban van.

2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A megye területén éves szinten 500-600 hektár **erdőtelepítés** valósul meg. Az EU csatlakozás után erdőtelepítési támogatások mértéke az erdőtelepítési kedvre továbbra is kedvezően hatnak. Az erdőtelepítések zöme sík- és dombvidéki, gyengébb talajadottságú területeken létesülnek.

Az első kivételű erdőtelepítések szinte kizárólag a nem állami szektorba tartozó magánterületeken történt, mivel az erdőgazdasági Zrt-k kezelésében lévő termőföldeken már igen kevés az erdőtelepítésre alkalmas terület. A nemzeti park igazgatóságának gyakorlatilag nincs erdőtelepítésre felhasználható területe.

Az erdőtelepítések zöme gazdasági céllal, kisebb részben pedig védelmi rendeltetéssel erdő. A létesített erdők főként tölgyesek és akácok mivel a termőhelyi adottságok elsősorban ezen állományoknak felelnek meg. A fenyők, mint leginkább tűzveszélyes fafajok ma már elég kis mértékben szerepelnek.

Ezek az újonnan ültetett állományok az ültetési hálózatból és a közép- és időskorban várható faállomány szerkezet alapján kevésbé tűzveszélyesek. A telepítések Uniós támogatási források igénybevételével létesülnek, melyekhez szigorú kifizetési feltételek járulnak. Ezek miatt, illetve az erdősítés megmaradása és megfelelő fejlődése érdekében intenzív ápolás szükséges, mely kézi, illetve gépi gyommentesítést jelent. Ennek következtében viszonylag kevesebb éghető biomassza halmozódik fel. Tűzveszélyességi szempontból inkább az őszi időszak lehet veszélyes, amikor a száradó levelek lehullnak, vagy még a fán maradnak.

Az erdőtelepítésekben az ápolások elmaradása esetén könnyen felhalmozódhat annyi száraz vékony gally és elszáradt lágyszárú növényi rész, hogy gondatlan vagy szándékos tűzgyújtás esetén jelentős tűzkárral lehet számolni.

Az évente elvégzett erdőtelepítések miatt éves szinten 2000-2500 hektár folyamatban lévő telepítés van, ahol hosszabb száraz nyári időszakban megnő az erdőtűz veszélye. A tűzveszélyt növelheti a telepítések esetében az is, ha az ápolási munkákat nem vagy nem időben végzik el a gazdálkodók. Az ápolások gépi talajápolás, valamint törzsápolás, tuskósarj leverés formájában történnek elsősorban.

Az erdőgazdálkodási tevékenység másik fontos eleme a törvényben szabályozott kötelezettségeken alapuló **erdőfelújítási** tevékenység. Éves szinten a megyében 700-800 hektár erdőfelújítási kötelezettség keletkezik a fakitermelésekből adódóan. A szakszerű erdőfelújítás rendkívül munkaigényes és költséges tevékenység. Az éves szinten 8500-9000 hektár erdőterület áll felújítás alatt, amely egyes esetekben erdőtűzveszélyt is hordozhat magában az ápolások elmaradása esetén.

Itt kell megemlíteni azt, hogy az erdőtörvény szerint a felújítást legkésőbb a fakitermelést követő második évben kell megkezdeni. Ebből kifolyólag előfordulhat, hogy 1-2 nyáron át parlagon hever a vágásterület. Ettől még jogi értelemben erdőnek kell tekinteni ezeket a területeket, függetlenül attól, hogy átmenetileg faállomány nem található rajtuk.

Az állami erdőgazdaságok általában kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatnak, ami azt jelenti, hogy a letermelt faállományok helyén azonnal megkezdődik az erdőfelújítási munka. A felújítás alatt álló területek mintegy felén az erdőgazdaságok végzik a felújítást. A magán szektorban jelentős csúszások is előfordulnak, így éveken át parlagon állhatnak kisebb-nagyobb erdőfoltok.

A károsítások közül a megyében az erdőtűz is okoz károkat. Az elégett erdőállományokból a faanyag letermelése a tűz után azonnali feladat, mert a másodlagos károsítók tömeges megjelenése (pl.: szű) az amúgy határ-termőhelyeken élő tűzkárral nem érintett erdőkben óriási károkat okozhat. Az értékesíthetőség szempontjából is fontos a faanyag mielőbbi kitermelése, mert az elhalt faanyag műszaki paraméterei fokozatosan romlanak, a későbbi erdőfelújítások jelentős költségigényének enyhítésére a letermelt faanyag értékesítése jelentheti a legkézenfekvőbb megoldást.

Az erdőtüzekhez szorosan kapcsolódó abiotikus károsítás az aszály, amely főként a fiatalabb állományokban jelentkezik, de szélsőséges esetben az idősebb állományokat is megviseli.

2.3.3. Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A statisztikák alapján elmondható, hogy az erdőtüzek nagy része a mezőgazdasági területeken gyújtott vagy gondatlanságból keletkező tüzekből alakul ki.

A térség mezőgazdálkodása gép, eszköz és kézimunka igényes. A gyengébb műszaki állapotú traktorok és egyéb mezőgazdasági gépek tűzveszélyesek lehetnek. Egy-egy ilyen jármű kipufogójából kipattanó szikra erdőterületet, vagy gyepet gyújthat fel. De a kézimunkát végzők gondatlansága is jelentős tűzveszélyt okoz. A koratavaszi szárazabb periódusban a venyige- és nyesedékhalmok égetése már eddig is sok gyep és kisebb-nagyobb erdőtüzet okozott.

2.3.4. Jelentős erdőgazdálkodók a megyében

A mellékletben található az erdőtűzvédelmi terv készítésére kötelezett gazdálkodók köre. A gazdálkodók által benyújtott tervekben megtalálható a gazdálkodó által kezelt erdőterület, valamint a veszélyeztetett terület nagysága. Tűz esetére a riasztási terv, illetve azoknak az eszközöknek, szerszámoknak a listája, amelyek bevetethők.

Legnagyobb gazdálkodó a megyében az állami területeket kezelő Bakonyerdő Zrt és a HM Veszprémi Erdőgazdaság Zrt. A szervezettségéből adódóan könnyen elérhetők, és nagy erőket tudnak mozgósítani rövid időn belül. Ezen kívül vannak nagy magángazdálkodók, illetve magán kézen lévő gazdasági társaságok, akik szintén jelentős segítséget tudnak felvonultatni szükség esetén, de az erdőterületek többségére nem ez a jellemző. Nagyon sok a kis területen működő erdőgazdálkodó, akinek gyors, telefonos elérhetősége nem ismert, illetve a tőle elvárható segítségnyújtás mértéke minimális. E tekintetben nagyon változatos a kép, vannak olyan nagy összefüggő erdőterületek, ahol néhány könnyen elérhető nagy gazdálkodó van, vannak olyan területek, ahol gazdálkodás szempontjából elaprózott kis területen működő nehezen elérhető kiscgazdálkodó működik. A gazdálkodási szempontból rendezetlen területek mértéke sem elhanyagolható. Itt a tulajdonosok személye kizárólag az ingatlan-nyilvántartási adatokból deríthető ki.

2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként

Erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterület nagysága meghaladja a 63 ezer hektárt. A tűzveszélyes erdőterület 68%-át a lombos erdőfelújítások teszik ki. Az elegyes és elegyetlen erdei fenyvesek állományok a veszélyeztetett terület 18-át adják. A mellékletben településenkénti bontásban megtalálható az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása.

A megye erdőterületének 12,9 %-a erősen, 28,5 %-a közepesen tűzveszélyes kategóriába van sorolva. Az összes veszélyeztetett terület mintegy 63 ezer hektár, ami a megye erdőterületének 41 %-a.

Az erdőtűzveszélyességi besorolást az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatóság készíti el az Erdőállomány Adattárban található erdőrészek fafajSOROS adatai alapján, az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben részletezett módon. Az erdőrészek tűzveszélyességi indexe az erdőgazdálkodók üzemtervében, az erdőrészlet lapokon kerül feltüntetésre. A gazdálkodó, amennyiben nem ért egyet az erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásával, kérelmezheti azok átsorolását az erdőterület szerint illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságon. A tűzveszélyességi besorolás évente egyszer kerül frissítésre, illetve a 10 éves erdőtervezési ciklus indulásakor. A gazdálkodói kérelemre átsorolt erdőrészlet tűzveszélyességi szintje az üzemtervezésig nem változik.

Az erdőterület szerinti illetékes erdőfelügyelőségen a gazdálkodó listát kérhet az erdőrészei tűzvédelmi besorolásáról.

Az erdőrészek besorolása alapján az MGSZH Erdészeti Igazgatóság készíti el a tervekészítésre kötelezett gazdálkodók listáját. A listát közzéteszi, illetve értesíti a gazdálkodókat ezen kötelezettségükről. A tűzvédelmi tervek elkészítésében mind az erdészeti, mind a tűzvédelmi hatóság segítséget nyújt, illetve mintatervek is rendelkezésre állnak.

A mellékletben található megyei átnézeti térkép szolgáltat információkat a megye erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásáról, illetve egy község szintű kimutatás is készült.

2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint

A megye területén jellemzőek a nagy kiterjedésű (1000 hektár feletti) erdőtömbök. Ezek a megye középső és észak-keleti részén találhatók.

Szétszórtan ugyan, de viszonylag nagy területen fordulnak elő a 300 hektár alatti közepes erdőtömbök és a néhány tíz hektáros kis erdőtömbök sem elhanyagolhatók. Erdősávok területe ugyan csekély, de a közel 400 hektárnyi terület 10-20 méter széles sávokat figyelembe véve nem elhanyagolható biomassza tömeget jelent.

E r d ő t e s t j e l l e g e		r é s z l e t	
		hektár	db
1. Erdőség	(1000 ha felett)	97.826,41	16.859
2. Nagy erdő	(300,1 - 1000 ha)	11.490,84	2.626
3. Közepes erdő	(30,1 - 300 ha)	13.609,49	3.642
4. Kis erdő	(0,5 - 30 ha)	10.223,19	4.840
5. Erdőfolt*	(0,15 - 0,49 ha)		
6. Erdősáv*		396,24	329
Erdőrészletek összesen		133.546,17	28.296
Egyéb részletek		20.255,20	9.451
Mindösszesen		153.801,37	37.747

2008. 10.13-i állapot

2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai

A megye területén egyenletes koreloszlás mellett a hosszú vágáskorú erdők jellemzőek.

Állományalkotó fajok bükk (17,6%), tölgyek (16,6%), cser (30,0%), akác (11,0%), egyéb kemény lomb (8,7%), erdei fenyő (4,2%) és fekete fenyő (4,3%). A felsorolt fajok a faállományok 92,4%-át adják!

A fenyők közül az erdei fenyő (9,6%) és a fekete fenyő (22,9%) található meg döntő többségben.

A tervszerű erdőgazdálkodási munkák során, az erdőfelújítási munkák megkezdéséig (max. 2 év) egy-egy terület üresen áll. Ezek területe alacsony (100 ha) és tűzveszélyt is csak akkor jelentenek, ha az erdőtörvény által a fakitermeléstől számított 2 éven túl is üresen maradnak. Az engedélyezett 2 évnél hosszabb idő alatt tud csak felhalmozódni egy-egy vágásterületen nagyobb mennyiségű, már tűzveszélyt jelentő biomassza.

A megyében található faállományok 10,9%-a rövid vágáskorú erdő, ami azt jelenti 40-50 éves korában levágásra kerül. A közepes vágáskorú (60-70 éves korban levágható) erdők aránya pedig 9,9%. A termőhelyi adottságok miatt a hosszú ideig fenntartható – tölgy, bükk, cser - erdőállományok mindösszesen 77,2%-ot tesznek ki.

A tervezhető vágáskorokból adódóan a megye területén minden évben 8-9 ezer hektár nagyságú vágásterület és főként természetesen felújított erdősítés található.

A korosztály tábla alapján megállapítható, hogy a tűzveszélyes fenyők legnagyobb területtel a 20-40 éves korosztályokban található, tehát még jó néhány évtizeden keresztül jelen lesznek a térségben.

Fatermelési és különleges rendeltetés összesen
Erdőadattár 2007.12.31-i állapot

Területek megoszlása faállománytípusok szerint a korosztályokban (ha-ban)

Megye: VESZPRÉM MEGYE

4 Mindösszesen

Faállománytípus	K 1-10	o 11-20	r 21-30	o 31-40	s 41-50	z 51-60	t 61-70	á 71-80	l 81-90	y 91-100	o 100-	k Összesen
BÜKKÖS	1.181,16	1.993,17	1.210,66	1.144,05	1.209,33	1.681,50	2.648,84	2.062,75	1.751,81	2.823,14	5.641,68	23.348,09
GY-TÖLGYES	258,38	380,26	709,63	394,75	472,18	392,02	410,07	456,15	392,50	382,65	392,07	4.640,66
KT-TÖLGYES	340,26	440,49	539,97	528,43	574,84	464,46	971,35	1.339,40	1.387,41	1.147,65	1.738,19	9.472,45
KS-TÖLGYES	1.110,58	1.303,13	1.582,72	501,93	868,46	906,11	273,58	223,88	176,74	449,09	609,85	8.006,07
CSERES	2.736,73	4.221,79	3.340,63	3.602,96	2.385,02	3.078,38	5.504,54	5.494,03	4.375,46	3.190,34	2.609,60	40.539,48
AKÁCOS	3.442,71	4.574,55	3.446,75	1.567,51	983,11	511,88	106,21	57,74	34,66	22,42	8,63	14.756,17
EK-LOMBOS	571,35	579,43	1.022,12	790,01	670,27	1.190,13	2.066,24	2.002,09	1.176,00	746,27	778,31	11.592,22
N-NYÁRAS	349,86	474,27	294,12	263,85	44,11	1,01	0,40					1.427,62
H-NYÁRAS	67,04	57,14	148,16	6,93	6,61	11,05	2,79	1,79				301,51
EL-LOMBOS	140,10	334,29	920,28	774,77	709,98	460,47	300,29	124,78	43,68	64,65	39,22	3.912,51
ERDIFENYVES	37,87	457,46	1.544,23	1.755,96	1.010,16	632,18	132,15	67,85	6,17	10,23	4,69	5.658,95
FEKETE FENYVES	169,96	530,65	778,84	931,45	1.540,00	709,79	309,16	274,24	220,67	215,94	122,37	5.803,07
LUCFENYVES	3,07	71,42	331,46	231,42	87,14	53,50	7,86	1,04		0,08	0,46	787,45
EGYÉB FENYVES	2,97	56,13	75,60	28,13	50,05	59,79	4,38	4,00	1,29	6,74	2,84	291,92
ÖSSZESEN	10.412,04	15.474,18	15.945,17	12.522,15	10.611,26	10.152,27	12.737,86	12.109,74	9.566,39	9.059,20	11.947,91	130.538,17
						<i>ebből</i>						
RÖVID VKOR	3.648,19	4.881,74	3.787,45	1.578,39	458,92	139,54	5,98	0,30	1,38			14.501,89
KÖZÉP VKOR	667,10	1.431,57	2.640,39	3.007,20	3.081,70	1.780,63	501,85	115,85	28,65	14,09	0,52	13.269,55
HOSSZÚ VKOR	6.096,75	9.160,87	9.517,33	7.936,56	7.070,64	8.232,10	12.230,03	11.993,59	9.536,36	9.045,11	11.947,39	102.766,73
										Pótlás alatt+üres:		2.402,07
										Mindösszesen:		132.940,24

Adatszolgáltató: MgSzH Központ, Erdészeti Igazgatóság

2007. december 31. állapot

2.4. Tűzoltás a védett természeti területeken

A természetben a tűz nem rendkívüli jelenség, a természetes bolygatás egyik módja. A természetes gyepek a tűz károsító hatását általában átvészelik. A gyepvegetációnak abban az állapotában, mikor könnyen ég, a földfeletti részei elszáradtak. Jelentősebb kárt a gyepekben abban esetben okozhat a tűz, ha a növények magvai is megsemmisülnek.

A tűzoltás során a védett természeti területekben, a védett természeti értékekben, illetve az élővilágban károk keletkezhetnek a védekezési beavatkozások során, amennyiben nem elég körültekintően határozza meg az eszközeit és módszereit a védekezés vezetője. Tűzoltás során leggyakoribb kár a gyepfelületek taposása és a tűzpászta kialakítása során keletkezik. A taposott és a tárcsázott vagy szántott, tehát mesterséges bolygatást elszenvedő nyílt talajfelületeket legtöbbször behurcolt özönfajok lepik el.

Az egyes védett természeti területeken a mozgásokat, a különböző tevékenységeket, így a tűz elleni védekezést és a tűzoltás körülményeit is az adott védett természeti területre készített természetvédelmi kezelési terv részletesen tartalmazza. A tűzoltás során követendő részletes szabályok is ebben a tervben találhatóak.

2.5. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park (továbbiakban: nemzeti park) hazánk nyolcadik nemzeti parkja. Az 56.997 hektár területű nemzeti park magában foglalja a Balaton-felvidéki régió mellett a Kis-Balaton területét. Az ország egyik legjelentősebb és leglátogatottabb turisztikai területe, hazánk természeti szépségeiben egyedülállóan gazdag vidéke. Természeti értékei sajátosak, némelyik egyedül csak e térségre jellemző, pl. a Tapolcai-medence tanúhegyei, a Balaton, vagy a Kis-Balaton. A nagy tájképi egységek, mint a nagykiterjedésű tófelszín, mocsárvilág, síkságok, medencék, tanúhegyek és hegységek elősegítették a gazdag élővilág kialakulását, és fennmaradását.

A nemzeti park a Balaton északi partján húzódik 1-15 km szélességű sávban, Tihanyi-félszigettől a Kis-Balatonig. Öt nagyobb tájegységet érint, ill. tartalmaz a terület: a Balaton-felvidéket, a Déli-Bakony egy részét, a Tapolcai-medencét, a Keszthelyi-hegységet és a Kis-Balaton medencéjét. A kis tengerszint feletti magasságú terület egyes részei - a változatos morfológiának köszönhetően - hegyvidéknek tűnnek. A felszín változatossága jellemző a földtani felépítésre is, ami különösen értékessé teszi a területet és ez a sokszínűség az egyes résztájakon belül is megmutatkozik.

A nemzeti park területe a földtani értékek tárházát jelenti, az egyes földtani korok emlékei jellegzetes tájképi értékkel is bírnak. Megemlíthetők az országosan ismert alapszelvények (Tihanyi-félsziget: Fehér part, Aszófő: Farkó-kő), a bazaltvulkanizmus jellegzetes formájú hegyei, a gejzírkúpok, a barlangok és víznyelők, a kőtengerek, amelyek megőrzéséhez a fontos természetvédelmi érdek fűződik.

A nemzeti park egyéb természeti értékekben is gazdag. Ez a gazdagság az alapkőzet és a talajok változatosságán túl jórészt abból ered, hogy az alföldi területek erdőssztyepp növényzete és a középhegység zárt lomberdő vegetációja hazánkban részben itt, egy délnyugat-északkelet irányú, viszonylag keskeny peremhegy vonulatban találkozik egymással. E találkozási zóna mindkét növényzeti típus társulásainak, növényeinek és állatainak élőhelyet nyújt, erősen mozaikos elrendeződésben. Tovább színesíti a Balaton-felvidék élővilágát, hogy a pannóniai flóratartományon kívül a nyugat-balkáni is érezteti itt hatását. A zonális vegetáció mellett igen jelentős a szerepe a lokális víz- és talajviszonyoktól függő növényzetnek, élőhelyeknek is. Az azonális növényzeti típusok közül külön kiemelendők a lápok, láprétek, melyek jégkori maradványnövényeket, unikális botanikai és zoológiai ritkaságokat őriznek.

Mindezek az okok szinte páratlanul gazdag flóra és fauna kialakulásához vezettek: a BfNP területén számos fokozottan védett növény (pl. cselling /*Cheilanthes marantae*/, cifra kankalín /*Primula auricula*/, lisztes kankalín /*Primula farinosa*/, légybangó /*Ophrys insectifera*/, pókbangó /*Ophrys sphecodes*/, poszméhbangó /*Ophrys fuciflora*/, adriai sallangvirág /*Himantoglossum adriaticum*/, mocsári kardvirág /*Gladiolus palustris*/) és több, mint 200 védett növényfaj található, míg a védett, ritka és érdekes állatfajok száma több százra tehető.

A mellékletben található a nemzeti park területén található védett természeti területek átnézeti térképe.

2.6. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása

Erdőtűz-veszélyességi besorolás	Besorolási kategóriák	Besorolás kód az adattárban	Terület (ha)
Nagymértékben tűzveszélyes faállományok	Elegyetlen erdei és fekete fenyő	11	5.335,24
	Elegyes erdei és fekete fenyő	12	6.321,01
	Boróka állományok	13	4,80
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter alatt	14	8.100,11
	Erősen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	15	--
	Összesen:		19.761,16
Közepes mértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb fenyves fiatalosok 5 méter alatt	21	46,16
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter felett	22	43.617,50
	3 évnél régebbi üres vágásterület	23	80,43
	Közepesen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	25	--
	Összesen:		43.744,09
Kismértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb részletek	31	20.175,08
	Vízfelületek, vízfolyások	32	102,47
	Kismértékben tűzveszélyes faállományok	33	69.686,10
	Összesen:		89.963,65
A megye erdőterületei összesen:			153.468,90

2008. augusztus 1-i állapot szerint

A nagymértékben és közepes mértékben tűzveszélyes faállományok erdőtűz ökológiai tulajdonságait az alábbiakban foglaltuk össze.

2.6.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezen állományokban elsősorban a nyári aszályos, száraz periódusban alakulnak ki erdőtűzek. A gyenge sokszor szélsőséges termőhelyek vízháztartás viszonyai is kedvezőtlenek így az állományokban található holt-biomassza könnyen eléri a tűzveszély szempontjából kritikus nedvességtartalmat. A tavaszi tüzek előfordulása a nagy élő-biomassza arány miatt nem jellemző ebben az állománytípusban.

A biomassa vertikális és horizontális eloszlása tűzterjedés szempontjából rendkívül kedvezőtlen, termőhelyi okok miatt a fák gyakran földig ágasak, az állományokra a sűrű koronaszervezet jellemző. Ennek következtében a koronatűz kialakulásának veszélye nagy.

Az elegyetlen erdei és fekete fenyves fiatalos állományokban szinte mindenesetben koronatűzzel/teljes tűzzel kell számolni.

2.6.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezek az állománytípusok különböző tulajdonságokkal rendelkeznek attól függően, hogy a fenyő állományalkotó fafajként legalább 50%-os elegyarányban van –e jelen vagy csak elegyfajként 10-30 százalékban.

Ha a fenyő elegyaránya az 50 –60 százalékot meghaladja, számolni kell a koronatűz kialakulásának veszélyével. Ha a fenyő elegyaránya ennél kisebb, elsősorban egyes fák koronájába szalad fel a tűz ez azonban nem terjed tovább a koronaszintben. Ez a „fáklyának” nevezett jelenség röptűzek forrása lehet, ezzel ve-

szélyeztetve a szélirányban fekvő állományokat. Csoportos elegyítés esetén természetesen alacsonyabb elegyaránynál is kialakulhatnak koronatüzek.

Mivel a Pinus fajok tűje főleg kedvezőtlen vízháztartású területeken lassan bomlik le, jelentős vastagságú avar-tülevélszint alakulhat ki ezen állományok alatt. Ha ez a biomassa réteg elsősorban aszályos nyara-kon kiszárad és meggyullad, a felszíni tűz intenzitása és lángmagassága jelentős lehet.

2.6.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt

Először is fontos megjegyezni hogy az 5 méteres magasság lombos fiatalosok tekintetében azért kategorizáló tényező, mert eddig a magasság nagy a koronatűz/teljes tűz kialakulásának veszélye. Az erdősítésekben, felújításokban elsősorban a tavaszi tüzek jellemzőek, melynek a legfőbb oka az hogy ilyenkor a vegetáció még nem zöldült ki, de számos fafajnál a tavalyi száraz levelek még a fákon vannak. Tűzterjedési szempontból azonban legalább ilyen jelentős a fiatalosokban tavasszal található elszáradt lágyszárú biomassa, amely akár csapadék után is 1-10 óra alatt éghető állapotba képes kerülni.

Az 5 méteres magasságot elérve a fiatalosok általában már olyan mértékben záródtak hogy a lágyszárú növényzet mennyisége nagymértékben lecsökken.

A lombos fiatalosokban a jelentős mennyiségű könnyű biomassa miatt a tűz gyorsan terjed, intenzitása közepes.

2.6.4. Idősebb lombos állományok

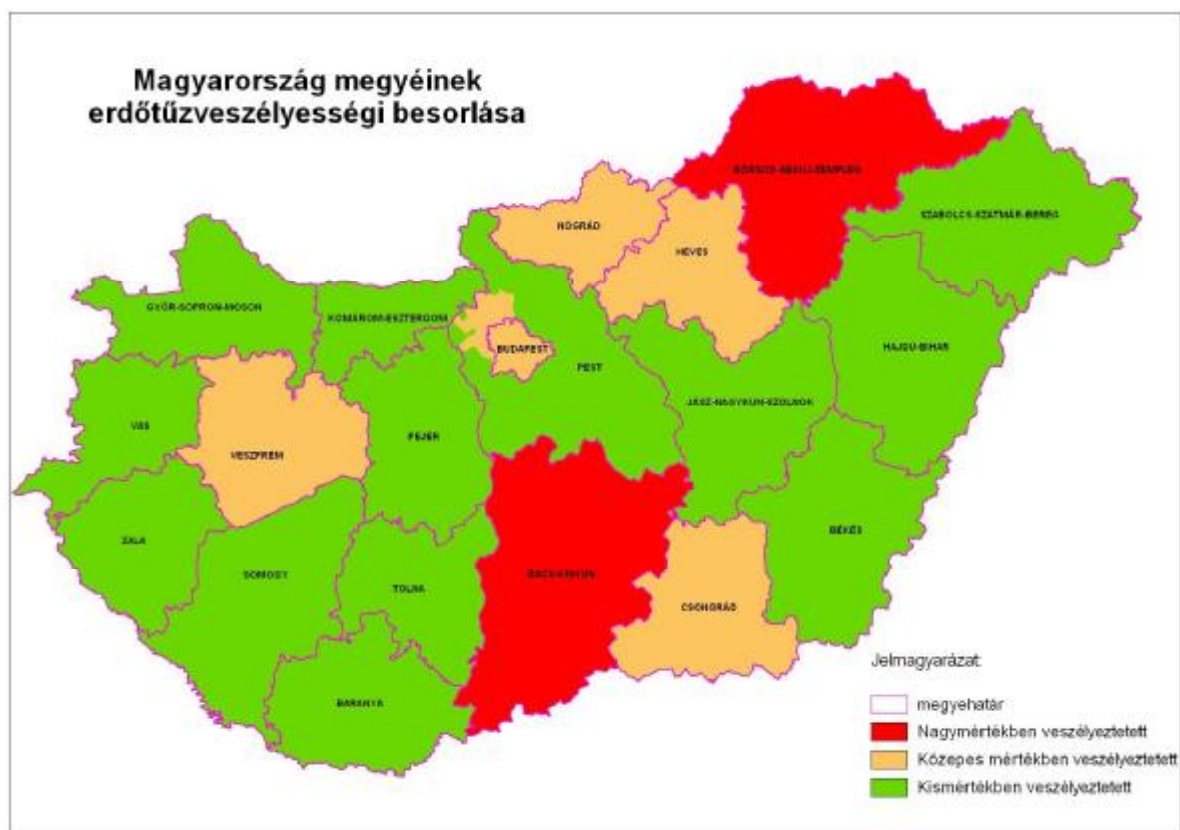
Idősebb lombos állományokban elsősorban a nyári, aszályos hónapokban jellemzőek az avartüzek, melyek intenzitása és terjedési sebessége alacsony, a faállományban okozott kár általában csekély, mégis jelentős oltási költségek merülhetnek fel.

2.7. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása

A TANÁCS 1992. július 23-i 2158/92/EGK rendelete a Közösség erdeinek tűzvédelméről kimondja, hogy a tagállamok erdőterületeit erdőtűz-veszélyeztetettségi osztályokba kell sorolni, legalább NUTSIII. Szinten. Ez Magyarországon a megyei szintet jelenti.

Az erősen és közepesen veszélyeztetett megyék tűzvédelmi terveinek tartalmi követelményeit a fenti rendelet írja elő. A hatályos ÖM rendelet szintén részletezi ezeket.

Veszprém megye az erdőtűz statisztika, a szocio-ökonómiai elemzések és az erdőállomány adattár alapján képzett erdőtűz-veszélyeztetettségi index figyelembevételével az ország **közepesen tűzveszélyes** erdőterületei közé tartozik!

3. Erdőtüzek a megye területén

3.1. Az erdőtüzek fő okai és az okok elemzése

Veszprém megyében a természetes tűz okok gyakorlatilag nem játszanak szerepet. A tüzek túlnyomó része emberi gondatlanság következtében keletkezik. Gondatlanság közül elsősorban a dohányzás, a tarlóégetés illetve erdőterületen illetve erdővel szomszédos területen végzett gondatlan munkavégzés jellemző. Szándékos gyújtogatás sporadikus jelenség, amely sajnos számos esetben nehezen felderíthető illetve bizonyítható.

4. Erdőtüzek megelőzése

4.1. Jogforrások

Az erdőtüzek nemzeti szabályozása a jogforrások együttes értelmezésével ismerhető meg.

1. 2009. évi XXXVII. törvény Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
2. A tűz elleni védekezésről, és műszaki mentésről, 1996/XXXI. tv.
3. Az erdők tűz elleni védelméről, 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet
4. 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról

4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások

A szabadtéren történő tűzgyújtás (avar, száraz fű és gaz égetés, vágástéri hulladék égetés stb.) alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységnek minősül, amit a tüzesetek megelőzése érdekében az OTSZ az alábbiak szerint szabályoz.

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet előzetesen írásban meghatározott feltételek alapján szabad végezni (lásd melléklet). A feltételek megállapítása a munkát elrendelő feladata. Amennyiben az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet végző személy azt saját tulajdonában lévő létesítményben, épületben, szabadtéren folytatja, úgy a feltételek írásbeli meghatározása nem szükséges.

A külső szervezet vagy személy által végzett tűzveszélyes tevékenység feltételeit a tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjével vagy megbízottjával egyeztetni kell, aki ezt szükség szerint - a helyi sajátosságoknak megfelelő - tűzvédelmi előírásokkal köteles kiegészíteni.

Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó feltételeknek tartalmaznia kell a tevékenység időpontját, helyét, leírását, a munkavégző nevét és - tűzvédelmi szakvizsgálóhoz kötött munkakör esetében - a bizonyítvány számát, valamint a vonatkozó tűzvédelmi szabályokat és előírásokat.

A tűzveszélyes tevékenységhez a munkát elrendelő az ott keletkező tűz oltására alkalmas tűzoltó felszerelést, készüléket köteles biztosítani. A tűzveszélyes tevékenység befejezése után a munkavégző a helyszínt és annak környezetét tűzvédelmi szempontból köteles átvizsgálni, és minden olyan körülményt megszüntetni, ami tüzet okozhat.

A szabadban tüzet gyújtani, tüzelőberendezést használni csak úgy szabad, hogy az a környezetére tűz- vagy robbanásveszélyt ne jelenthessen, kiemelt figyelmet kell fordítani az időjárási viszonyokra (szeles időben nem szabad szabadtéri tüzet gyújtani az erdőben illetve annak környezetében). Tűzgyújtás előtt mindig tájékozódni kell, hogy van-e érvényben tűzgyújtási tilalom, továbbá a vonatkozó jogszabályok illetve helyi rendeletek megengedik-e az adott területen a tűzgyújtást.

A szabadban a tüzet és az üzemeltetett tüzelőberendezést őrizetlenül hagyni nem szabad. Veszély esetén, vagy ha arra szükség nincs, a tüzet azonnal el kell oltani.

Szabadban a tüzelés, a tüzelőberendezés használatának helyszínén olyan eszközöket, illetőleg felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható, illetőleg a tűz eloltható.

Az égetést végző személyeknél mindig legyen legalább egy tűzjelzésre használható telefon.

4.3. -Javasolt erdőtűzmeelőzési intézkedések

4.3.1. Tűzpászták

A tűzesetek megelőzése

4/2008 ÖM (VIII.1.) 6. §

(3) Erdősítéskor a tűzpásztára nem szabad fát telepíteni (magot vetni, csemetét ültetni). A tűzpászta minimálisan 3 méter széles, minden éghető anyagtól mentes, talajjal fedett terület, melynek folyamatos karbantartásáról, azaz gyom- és egyéb éghető anyag mentes állapotban tartásáról a gazdálkodó köteles gondoskodni. Tűzpászta létesítéshez és fenntartáshoz külön jogszabályban meghatározott szabályok szerint támogatás igényelhető.

A tűzpásztát vagy a tűzpászta rendszert rendszerint hagyományos módszerekkel (szántás) alakíthatjuk ki. Azonban szóba jöhetnek természetes objektumok, képződmények is, amelyek tűzpásztaként szolgálhatnak. Ilyen lehet egy növény mentes, kopár terület, egy közút vagy egy erdei út. A természetes terepvonalak, létesítmények főként tűzoltáskor jöhetnek szóba, mint tűzpászta.

A tűzpászták megfelelő tervezésével és kivitelezésével hatékonyabbá tehetjük a tűzoltás, illetve a tűz terjedését lassíthatjuk (vagy meg is állíthatjuk). A tűzpászta hálózat sűrítésével pedig csökkenthető a leégett terület nagysága.

A tűzpászta megfelelő méreteinek kialakításához a jogszabályok (erdők tűzvédelmét előíró és támogatási rendelet) csak a szélesség minimális méretét adja meg. minden esetben a tűzvédelmi tevékenységek végrehajtásáért felelős erdőgazdálkodónak vagy tulajdonosnak (vagy a tűzoltás vezetőnek) kell eldöntenie, milyen méretű tűzpásztát alkalmaz.

A fokozottan tűzveszélyes területeken a terepi- és tulajdonviszonyokhoz alkalmazkodva – sok helyen a meglévő erdei utakat felhasználva – kialakított általában 6-8 m széles külső és 2-3 m széles belső tűzpászta rendszert folyamatosan karbantartott tűzpászta rendszer kialakítása ajánlott és szükséges.

A gazdálkodó védelmi tervében a tűzpásztákat fel kell tüntetni, lehetőség szerint vastag piros vonallal (vagy egyéb jól látható módon) a térképen is.

A modern vegetációtűz menedzsment az utóbbi időben az ellenőrzött égetést, mint hatékony és olcsó erdő-tűz megelőzési tevékenységet említi. Az erdők tűzvédelmét szabályzó 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet is ismeri ezt a fogalmat, tehát a jövőben a hazai erdőtűz védelemben is meghonosodhat.

Tűzveszélyes üzemi tevékenység

4/2008 ÖM (VIII.1.) 9. §

(8) Indokolt esetben a vágástéri hulladék összegyűjtés nélküli elégetésére, tűzpászta tisztántartására ellenőrzött tüzet is alkalmazhat az erdőgazdálkodó. Az ellenőrzött tűz olyan folyamatosan kontrolált viszonyok között égő tűz, melynek célja a biomassa mennyiségének csökkentése a területen.

(9) Az ellenőrzött tűz tervezett alkalmazását a gazdálkodó köteles bejelenteni a területileg illetékes tűzoltóságnak, s az érintett területet bemutató térkép mellékletet valamint az alkalmazandó égetési technikák leírását és a tűzbiztosításához rendelkezésre álló saját eszközeinek listáját részükre átadni.

(10) Az ellenőrzött égetés irányítását legalább tűzoltó alaptanfolyami végzettséggel rendelkező személy végezheti az egyéb jogszabályban meghatározottak szerint.

(11) Természetvédelmi területen ellenőrzött égetés csak a természetvédelmi területekre vonatkozó jogszabályok betartása mellett, az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés

Az elmúlt években az erdőtelepítések tervezésénél egyik fő szempont az őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajok ültetése. Emiatt az alföldi régióban is lecsökkent a fenyő fafajok aránya az I. kivitelű erdőtelepítésekben. Az Alföldön előfordulnak olyan területek, ahol a gyenge termőhelyi adottságok miatt továbbra is a fenyőket fogják előnyben részesíteni, mind az erdőtelepítésekben, mind az erdőfelújításokban. A megye erdőterületeinek több, mint 30%-a ma is fenyő, így az elkövetkezendő évtizedekben is számolni kell a fenyvesekkel, mint kiemelt erdőtűz veszélyforrással, de várhatóan terület arányuk lényegesen nem fog már nőni.

A fenyő erdősítésekben a sorközök ápolásával jelentősen csökkenthető a tűzveszély. A közép- és időskorú állományokban pedig a megfelelő időben végrehajtott faállomány szerkezet alakító tisztítások és gyérítések szakszerű végrehajtásával, illetve a nagyobb mennyiségű holt fenyő anyag eltávolításával csökkenthetjük egy esetleges erdőtűz terjedésének esélyét. A holt fenyő anyag eltávolítása egyben erdővédelmi tevékenység is.

Nagyobb fenyő erdőtömbök szélén, illetve a tömbön belül ajánlott 10-20 méter széles lombos fákból álló „tűzpásztát” ültetni. Az Alföldön erre a hazai nyárák alkalmasak leginkább. Kettős szerepe van ezeknek a lombos erdősávoknak. Lazább és a fenyőkétől eltérő faállomány szerkezetük miatt átláthatóbbá teszik a nagy fenyő tömbök térbeli rendjét, továbbá tűz esetén a fenyő állományban a koronában haladó tüzet a laza lombzatú fák a földre viszik, ahol a tűz lassítható vagy el is oltható.

4.3.3. Vízyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak

A tűzoltásnál elengedhetetlen az oltóvíz gyors és megfelelő mennyiségű pótlása. A vízutánpótlás biztosítására több lehetőség is rendelkezésre áll.

- Vízyerőhelyek létesítése a tűzveszélyes erdőtömbökben
- A lakott területeken található tűzcsapok használata

- Nagyobb tároló kapacitással rendelkező természetes vagy mesterséges tavakból engedély alapján történő vízvétel

A mellékletben a megye területén minden szóba jöhető víztároló objektumról egy adatlap található. Az adatlapok karbantartása folyamatos feladat, tekintettel arra, hogy az oltásnál logisztikai előnyt jelent a pontos hely és a kivehető vízmennyiség ismerete.

A térképi mellékleten a víztározók, tavak feltüntetésre kerülnek.

A legbiztonságosabb mód az oltóvíz biztosítására, hogy a tűzveszélyes erdőtömbökben, megfelelő hálózatban, a tűzoltó fecskendők által könnyen elérhető helyekre legalább 30 m³ vizet tárolni képes víztározókat létesítsünk.

A megye talaj és csapadék viszonyai burkolt falú tározók létesítését teszi lehetővé. Az erdőtüzes időszakban nem várható, hogy a lehulló csapadék pótolni tudja a tározó vízvesztését, ezért azokat rendszeresen ellenőrizni kell és tartálykocsival után kell tölteni. A tározókban a minimális vízszintet télen is tartani kell, mert egy csapadékmentes időszakban télen is keletkezhet kisebb intenzitású erdőtűz, illetve a jól kialakított tározó természetvédelmi-vadvédelmi célokat is szolgálhat.

A víztározó erdőterületen való létesítése engedélyköteles. A tározó erdészeti létesítménynek minősül. A tározó paramétereinek meg kell felelnie a 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet (OTSZ) előírásainak is.

A környezetbe illő és vad- és természetvédelmi szempontokat is kielégítő tározónak az alábbi paraméterekkel kell rendelkeznie.

A víztározó medence két eltérő vízmélységű részből áll. Egyik felén 2-2,5 m mély, a másik max. 1 m. a sekélyebb vízű rész vaditatóként és dagonyázó helyként is szolgál. A víztároló másik részére egy a tűzoltószertől szivattyújához csatlakoztatható csővég van szerelve. A vízkivételi helynél a vizet és a tározó alját tisztán tartják a szeméttől és a vízinövényektől. A víztároló ki van fóliázva, a felső peremre még egy geotextiliát is helyezhetünk a növényzet megtelepedését segítőként. A tározót korláttal kell körbevenni.

Megfelelő sűrűségű víztározó hálózatot a mozaikos tulajdonviszonyok és a beruházási költségek miatt kialakítani lehetetlen. Az elkövetkezendő években egyéni gazdálkodói kezdeményezésekre kell számítani. A tározó helyének kiválasztásakor a tűzvédelmi és az erdészeti hatóság közreműködése elengedhetetlen, hogy mind a gazdálkodó igényei, mind az erdőtűzvédelmi szempontok érvényesülhessenek.

A településeken lévő tűzcsapok használata egy-egy konkrét tűz oltásakor jöhet szóba. Tűzcsap kataszter a tűzoltóságok rendelkezésére áll.

A természetes vagy mesterséges tavakból való oltóvíz kivétel előre meg kell tervezni és a mellékletben található adatlapokon fel kell tüntetni azokat a tavakat, amelyekből a vízügyi felügyelőség engedélyével oltóvizet vehetnek a tűzoltó egységek.

4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere

2009. évi XXXVII. tv. 67. §

(1) Fokozott tűzveszély esetén a miniszter határozatban – a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszterrel való egyeztetés mellett – az ország egészére vagy meghatározott területén lévő erdőre, valamint az

erdő határától számított kétszáz méteren belüli területre – átmeneti időre – általános tűzgyújtási tilalmat rendelhet el. A tűzgyújtási tilalom elrendeléséről és annak feloldásáról szóló határozatot az erdészeti hatóság és a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közzélni. A határozat közzétele időpontjának az első közzététel időpontja minősül.

4.5. Lakosság tájékoztatásának módja

Az erdőtűzvédelmi szabályokról és a tűzgyújtási tilalom időszakáról az erdőgazdálkodó lehetőség szerint táblák segítségével tájékoztatja a lakosságot. A fokozottan tűzveszélyesnek ítélt időszakban az MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi szervek a megyei sajtó és más médiaorgánumok útján is tájékoztatják a lakosságot.

Fokozott tűzveszély időszakára vonatkozó szabályok

4/2008 ÖM (VIII.1.) 12. §

(1) Az erdőgazdálkodó a tűzgyújtási tilalom ideje alatt a tűzvédelmi szempontból nagymértékben veszélyeztetett területek esetében köteles:

a) az erdőbe vezető utak, ösvények, nyiladékok bejáratánál és a tűzrakó helyeken az általános tűzgyújtási tilalomra figyelmeztető táblát elhelyezni;

b) a tűzgyújtási tilalomra vonatkozó rendelkezések megtartását folyamatosan ellenőrizni;

c) a veszélyeztetett helyekre a tűz jelzésére alkalmas eszközökkel felszerelt tűzvédelmi őrköt (tűzjelző szolgálatot) állítani;

d) az esetleges erdőtűz eloltására megfelelő munkacsoport, felszerelés és jármű készenlétben tartásáról gondoskodni.

(2) Az erdőgazdálkodó a tűzvédelmi szempontból kis mértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterületek esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott kötelezettségeket teljesíti.

(3) A tűzoltóságok és az erdészeti hatóság a tűzgyújtási tilalom időszaka alatt rendszeresen ellenőrzi az ezen időszakra vonatkozó szabályok betartását.

A lakosság tájékoztatása nem csak az erdőtűzveszélyes időszakban fontos, hanem minden erdőt látogató részére el kell juttatni az alapvető tűzvédelmi szabályokat és információkat. Az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben közzésre kerültek előre gyártott tájékoztató táblák. Ezeket bárki megvásárolhatja, de saját maga is készíthet figyelemfelhívó táblákat. Jogszabályi előírás a pontos tartalomra. Elvárás viszont, hogy olyan tartalommal kell ellátni, amiből minden erdő látogató megismerheti a tűzvédelmi előírásokat, szabályokat.

4.6. Az erdőterületre való belépés korlátozása

Az erdőterületre történő belépést az erdőgazdálkodó az Erdőtörvény felhatalmazása alapján korlátozhatja. Fokozottan védett természeti területre csak külön engedéllyel lehet belépni/behajtani.

2009. évi XXXVII. tv. 67. §.

(3) A tűzgyújtási tilalom elrendelése esetén, annak feloldásáig az erdészeti hatóság az erdőbe való belépést és az ott tartózkodást korlátozhatja, illetve megtilthatja.

Fontos szabály, hogy a korlátozást megfelelő módon az érintettek és az illetékes hatóság tudomására kell hozni.

- A látogatási tilalmat az erdőbe vezető utaknál az erdőterület gazdálkodójának jeleznie kell, praktikusan a tilalomra felhatalmazást adó jogszabályhely megnevezésével.
- A tilalom elrendelését az illetékes erdészeti hatóságnak meg kell küldeni.
- Hasznos lehet a tilalomról az illetékes helyi önkormányzat jegyzőjét is tájékoztatni, és kezdeményezni a tilalom Önkormányzati Hirdetőre történő kifüggesztését is.
- Amennyiben a korlátozás nagyobb kiterjedésű területet, vagy idegenforgalmi turisztikai szempontból frekvenciált erdőterületeket is érint javasolt értesíteni az érintett civil szervezeteket (természetjáró egyesületek, stb.), szálláshelyeket (hotelek, kempingek) illetve a helyi és regionális sajtót, országos szaksajtót is. Ilyen esetben fontos a korlátozás várható idejének megjelölése (az időjárási viszonyok hosszú távú előrejelzése egyébként sem lehetséges), szükség esetén inkább a korlátozást kell meghosszabbítani.
- Amennyiben a korlátozást kiváltó körülmények megszűnnek, minden olyan hatóságot, civil és gazdasági szervezetet és sajtó orgánumot értesíteni kell amely a korlátozás elrendeléséről tájékoztatást kapott.

4.7. Felvilágosító programok

A megyei szervezetek törekszenek a közeljövőben megvalósuló országos felvilágosító programok megfelelő adaptálására, segítik a program keretében elkészülő anyagok helyi szintre történő eljutását. Az AESZ megyében illetékes szervei és a Megyei Katasztrófavédeleml Igazgatóság az általuk tartott továbbképzéseken, oktatásokon is felhívják a figyelmet az erdő és vegetációtüzek kockázatára.

4.8. Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat

2009. évi XXXVII. tv. 67.§.

(2) Aki erdőtűzet vagy tűzveszélyt észlel és azt eloltani, illetve elhárítani nem tudja, köteles a tűzoltóságot, az erdészeti hatóságot vagy az erdőgazdálkodót haladéktalanul tájékoztatni.

A 4/2008 ÖM (VIII.1.) rendelet előírásai alapján:

Tűzoltás

13. § (1) *A lakott erdészházaknál és az üzemelő turistaházaknál gondoskodni kell az állandó tűzjelzési lehetőségről.*

(2) Az erdőgazdálkodó köteles az erdőben dolgozók riasztását megszervezni.

(3) A 100 hektárnál nagyobb nagymértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterület erdőgazdálkodója köteles az általa kijelölt erdészeti létesítményekben, legalább 30 személy részére az erdőtűz oltására alkalmas felszerelést készenlétben tartani.

14. § *Az erdőgazdálkodó köteles intézkedni arról, hogy az erdőtűz után a területet 24 órán keresztül őrizték, és az égett terület szélén - ahol lehetséges - a talajt legalább 1 méter szélességben felszántásák.*

A **szántást** 2.4. fejezetben előírt természetvédelmi előírások szerint lehet végrehajtani. A gazdálkodót a tűzoltás vezetőnek kell tájékoztatnia a tűzoltással kapcsolatban, jelen tervben megfogalmazott előírásokról.

A tűzjelző szolgálat kialakítása különböző módokon történhet:

- járművel a területen mozgó figyelőszemélyzet
- magaslati pontokra telepített figyelőszemélyzet
- megfelelően telepített kamerarendszer
- légi felügyelet segítségével.

A figyelőszemélyzetnek megfelelő kommunikációs eszközzel kell rendelkeznie a tűz gyors bejelentéséhez.

A tüzeset észlelése, tudomásra jutása esetén a figyelő személyzet tagja a tüzet jelenti,

- a területileg illetékes önkormányzati tűzoltóságnak a **105** segélykérő hívószámon,
- az erdészeti szakszemélyzetnek.
- értesíti az erdőkben tartózkodó ill. ott munkát végző személyeket.

Az erdészeti szakszemélyzet szükség esetén az oltásvezetővel történő egyeztetés értesíti az oltási munkálatokba szerződés alapján bevonható vállalkozókat.

A tűzjelzésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a tüzeset pontos helyét,
 - § lehetőség szerint az erdészeti azonosítón (pl. Veszprém 41 C) kívül más, tájékozódást segítő adat közlése is szükséges
 - § ilyen lehet a GPS koordináta
 - § vagy a megyei tervhez készült erdőtűzvédelmi térkép szelvény száma vagy az őrhálójának kódja
- a tűz keletkezésének idejét,
- van-e életveszély,
- mi ég, mi van veszélyeztetve,
- a tűz terjedelmét,
- a bejelentő személy nevét és a tűzjelzésre használt távbeszélő számát,
- megközelítés javasolt útvonala, szükség esetén az eligazítók hol várják a tűzoltókat,
- van-e olyan műszaki létesítmény (sorompó) vagy egyéb akadály amely a helyszín gépjárművel történő megközelítését nehezíti vagy lehetetlenné teszi.

4.9. Fejlesztendő területek

Megyei szinten javasolt egy erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport megalakítása. A csoportban az erdőtűzek megelőzésében az alábbi szervezetek, hatóságok szakemberei vennének részt.

- MGSZH Erdészeti Igazgatóság szakemberei
- Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság szakemberei
- a kiemelten veszélyeztetett területek tűzoltóparancsnokai és erdőgazdálkodói
- a jelentős területen dolgozó erdészeti integrátorok

- o természetvédelmi és vízügyi szakemberek

A munkacsoport a tűz szezonnal igazodóan tavasszal és ősszel ülésezne. Fő célja a megyei szintű erdő-tűzvédelmi feladatok koordinálása, az illetékes szakemberek közötti személyes ismeretségek kialakítása az eredményes a minél eredményesebb védekezés megteremtés érdekében.

5. Erdőtüzek oltása

5.1. A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény tűzoltás című fejezete a következőket tartalmazza:

„6. § (1) A törvény hatálya alá tartozók a tűzoltásban, a műszaki mentésben - ellenszolgáltatás nélkül - életkoruk, egészségi, fizikai állapotuk alapján elvárható személyes részvétellel, adatok közlésével kötelesek közreműködni.

(2) Azokat a változásokat, amelyek a településen, illetőleg a létesítményben a tűzoltást befolyásolhatják (út, közművezetékek elzárása, forgalom elterelése stb.), a kezdeményező vagy az elhárításért felelős szerv haladéktalanul köteles az állandó készenléti szolgálatot ellátó hivatásos önkormányzati, illetőleg önkéntes tűzoltóságnak szóban azonnal és írásban is bejelenteni.

7. § (1) A tűz oltásának felelős vezetője a tűzoltásvezető, aki a tűzoltóság vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő tagja lehet. A tűzoltás helyszínén más személy csak a tűzoltásvezető előzetes engedélyével intézkedhet.

(2) A tűzoltásvezető a tűzoltáshoz

a) a Magyar Honvédség, a rendőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási és a környezetvédelmi szervek, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelheti. Ezek a szervek, ha az az alapfeladataik ellátását nem veszélyezteti, kötelesek eleget tenni a kirendelésnek;

b) magánszemélyeket a tűz oltásában és a mentési munkálatokban az életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható közreműködésre kötelezhet;

c) az a) alpontban nem említett jogi személyeket, valamint a magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteit a tűz oltásában és a mentési munkálatokban való közreműködésre kötelezhet;

d) az a)-c) pontban felsoroltak járműveit, eszközeit, felszereléseit, anyagait igénybe veheti;

e) elrendelheti a Riasztási és Segítségnyújtási Tervben meghatározott tűzoltóságok riasztását;

f) igényelheti az e) ponton kívüli tűzoltóságok riasztását;

g) a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését kérheti;

h) elrendelheti, hogy a tűzoltásban résztvevők - az 1. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel - magánlakásba, illetőleg jogi személyek, a magánszemélyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe, épületbe, helyiségbe bonntással is behatolhassanak.

(3) A tűzoltásvezető a tűz által veszélyeztetett és a tűz oltásához szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését.

(4) A (2) bekezdés a) pontjában felsorolt szervek egységeinek a tűzoltásvezető csak a jelenlevő parancsnokaik, illetve vezetőik útján adhat utasítást a tűzoltásban való közreműködésre.”

A törvény hatálya:

„1. § (1) A törvény hatálya kiterjed

a) a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magánszemélyekre;

b) a Magyar Köztársaság területén levő jogi személyekre, magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteire, ha ezekre vonatkozóan jogszabály vagy nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, ezek hiányában a viszonyosság irányadó;

c) a Magyar Köztársaság területén folytatott, a tűzvédelemre kiható valamennyi tevékenységre és a tűzoltóság által végzett műszaki mentésre.”

5.2. Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra

Erdőtűz oltása során a tűzoltóság és az erdőgazdálkodó együttesen törekszik a tűz továbbterjedésének mielőbbi megfékezésére. A jelenlévő erdészeti szakszemélyzetet kijelölt tagja tanácsadóként köteles segíteni a tűzoltás vezető munkáját. Az erdőgazdálkodó által az oltási munkálatokba bevont személyek és eszközök a tűzoltás vezető által meghatározott taktika alapján az erdészeti szakszemélyzet irányításával vesznek részt az oltási munkálatokban.

Az erdőgazdálkodó és a tűzoltóság lehetőség szerint közös logisztikai és utánpótlási rendszer kiépítésére törekszik ezzel is lekerülve a minden esetben korlátozott mértékben rendelkezésre álló emberi és technikai erőforrások ésszerűtlen kihasználását.

Az erdészeti szakszemélyzet tájékoztatja a tűzoltás vezetőt a területen lévő létesítményekről, illetve a tűz terjedési irányában elhelyezkedő fokozottan veszélyeztetett állományokról.

Az általa kezelt területen keletkezett tüzekről az erdőgazdálkodó is köteles nyilvántartást vezetni, az erdőterületen keletkezett tüzet köteles az illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak bejelenteni, akkor is ha annak eloltásához külső segítséget nem vett igénybe.

Erdőgazdálkodó által rögzítendő adatok

- Keletkezés helye (megye, önkormányzat)
- Érintett erdőrészek
- Beavatkozás (dátum, időpont)
- Eloltás (dátum, időpont)
- Teljes leégett terület (ha)
- Leégett, faállománnyal borított erdőterület (%)
- Leégett, egyéb erdőterület terület (%)
- Tűz típusa (korona, felszíni tűz)
- Feltételezett keletkezési ok (természetes (pl. villám), gondatlanság, szándékos)
- Becsült kár (keletkezett anyagi kár + oltási költségek)
- Esetleges megjegyzés, térképvázlat

Tűzoltóság a tudomására jutott erdőtüzeket az országos erdőtűzvédelmi tervben található adatlapon rögzíti és adja át az MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak. Az erdészeti hatóság által felvett adatokkal kiegészített, illetve pontosított adatsorok kerülnek rögzítésre az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatósága által vezetett országos erdőtűz adatbázisban.

5.3. Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok

Amennyiben az erdőtűz természetvédelmi területet is érint vagy veszélyeztet, értesíteni kell a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságot. A nemzeti park igazgatóság szakemberét a tűzoltás vezető szakértőként vonja be az oltási munkálatokba.

Természetvédelmi területen kerülni kell a nem természetes alapanyagú, lebomló habképző anyagok alkalmazását. A védekezésnél törekedni kell a lehető legkisebb környezeti terhelésre. Tűzpászta készítésénél a tárcsázás vagy szántás helyett a területet kevésbé bolygató, „nedvesvonalra” vagy lehető legkeskenyebb pásztára támaszkodó kiégetést kell alkalmazni, ha ezt a meteorológiai viszonyok engedik.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a teljes működési területén tevékenykedik. A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak őrkerületei a működési területet teljesen lefedik. Így egy tűzesetnél a védett természeti területet jól ismerő segítőt kap az oltásvezető.

Egy külterületi tűz - mely érinti a természetet - oltásakor a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának a vezetőjét (illetve távollétében helyettesét) minden esetben, lehetőleg még az oltás megkezdés előtt értesíteni kell. Ugyancsak értesíteni kell a területileg illetékes természetvédelmi tájegység vezetőjét is. Az értesítéshez szükséges térképeket, telefonszámokat a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a katasztrófavédelemnek átadja.

Az őrszolgálat vezető és a természetvédelmi tájegységvezető gondoskodik arról, hogy a területileg illetékes természetvédelmi őr, vagy annak helyettese a védekezés során álljon az oltásvezető rendelkezésére, és helyismeretével segítse az oltás megszervezésében. A természetvédelmi őr ismeri a helyi természetvédelmi értékeket, így tanácsaival az oltásvezető úgy szervezheti az oltást, hogy a természeti értékeket a tűz oltása során a lehető legkisebb károsodás érhesse.

A természetvédelmi őrszolgálat vezetője dönt arról, hogy a tűzről a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság vezetését és további illetékes munkatársait mikor és milyen módon értesíti.

5.4. Meteorológiai adatok elérhetősége

Erdőtűz oltásnál nélkülözhetetlen időjárás előrejelzés az Országos Meteorológiai Szolgálattól kérhető:

- **OMSZ Marcell György Főobszervatórium**
- **1181 Budapest, Gilice tér 39. tel: (1)-346-4809**

- **Siófoki Viharelőjelző Obszervatórium**
- **8600 Siófok, Vitorlás utca 17. tel: (84) 310-466**

5.5. A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége

Tűzoltáskor szóba jöhető, a megyében található repülőterek mindenkori adatai megtalálhatók a www.hungaryairport.hu weboldalon.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium megbízásából készült weblapon a magyarországi repülőterek adatai, térképei, légifotói és a repülésmeteorológiai adatok találhatóak. Az adatok forrása a Polgári Légiközlekedési Hatóság, tehát az adatok a repülésre való felkészülés közben is használhatóak, hitelesek.

5.6. A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése

Erdőtűzek esetén a terület lefeketítése és az utómunkálatok elvégzése után a terület őrzése az erdőgazdálkodó feladata. Amennyiben az erdőgazdálkodó nem elérhető, a visszagyulladás megakadályozásáról és a terület őrzéséről a tűzoltás vezető gondoskodik.

Az erdőgazdálkodó amennyiben nem rendelkezik megfelelő eszközökkel a tűz őrzéséhez, kisebb visszagyulladó területek eloltásához a tűzoltás vezető segítségét kérheti.

5.7. Fejlesztendő területek

5.7.1. Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása

A tűzoltáshoz szükséges időjárási adatok lekérésének nincsen egységes formátuma és formanyomtatványa. A tűzoltásvezető és az oltásban részvevő erdészeti szakszemélyzet munkáját és a megfelelő oltási taktika kiválasztását nagymértékben segíti a rendszeres időközönként részükre továbbított szakmeteorológiai adatokat és értékelést is tartalmazó időjárási adatsor.

Ennek egységes formátumban történő kidolgozása országos szinten kell hogy történjen, de rövid távon a mihamarabbi alkalmazhatóság érdekében megyei szinten szeretnénk a felállítandó megyei erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport segítségével egy ideiglenes formanyomtatványt kidolgozni, és az adatközlési eljárás feltételrendszerét kialakítani.

5.7.2. Közös tűzoltási gyakorlat

A megye legveszélyeztetettebb erdőterületein erdészeti és tűzvédelmi szakemberek bevonásával közös tűzoltási gyakorlatot kívánunk szervezni. Ennek során az oltás során szükséges közös kommunikációs rendszer és logisztikai struktúra kiépítését, továbbá közös tűzoltási tervezést valamint konkrét oltási feladatok együttes végrehajtását gyakorolnák a részvevő egységek. A gyakorlat megvalósításához az unió polgári védelmi pályázataiból szeretnénk megfelelő forrásokat előteremteni.

5.7.3. Továbbképzés, oktatási rendszer

Fontosnak tartjuk az erdészeti és tűzoltó szakszemélyzet erdőtűz megelőzési és tűzoltási ismereteinek folyamatos bővítését továbbképzések és tanfolyamok keretében. Különösen fontos lenne a tűz, mint tűzoltási eszköz (ellentűz, kiegészítés) operatív, készségszintű alkalmazásának oktatása, mert ezzel a módszerrel a nagyméretű, vízzel direkt módon nem oltható erdő és vegetációtűzek ellen is eredményesebben védekezhetünk. De ennek a módszernek az alkalmazása külön képzést és rendszeres gyakorlatot és továbbképzést igényel.

5.7.4. Védőruha vásárlás

Indokolt lenne az erdészet részéről a tüzek oltásában rendszeresen résztvevő személyeket megfelelő személyi védőfelszereléssel ellátni, illetve ehhez megyei szinten részfinanszírozás lehetővé tevő forrást találni.

A tűzoltóságnál rendszeresített nehéz védőfelszerelés kiegészítése is indokolt lehet vegetációtüzek esetén, de ezt országos szinten kell eldönteni.

5.7.5. Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása

Természeti katasztrófáknál rendkívül fontos, hogy az információ mindenkinek azonnal eljuthasson. Az erdőtüzeknél jelenleg a tűzoltóság és az erdészet gyakran mobiltelefonon kommunikál egymással ami költségessége mellett csak bilaterális kommunikációt tesz lehetővé, a szükséges multilaterális helyett. Érdemes lenni olyan kézi adóvevők és mobil antenna beszerzése mely az adott területen képes kommunikálni az erre a célra kiválasztott BM frekvenciákkal, és az erdőtüz vagy más természeti katasztrófa elhárításában résztvevőknek kiosztható, majd később visszagyűjthető.

A katasztrófavédelmi szerveknél (katasztrófavédelmi igazgatóságok, tűzoltóságok, polgári védelmi kirendeltségek) jelenleg folyik az EDR (egységes digitális rádió) rendszer kiépítése. A megyénkben már folyik a próbaüzem, és a rendelkezésünkre álló információk alapján ez az új rendszer meg fogja oldani a kommunikációs problémákat. (Minden fecskendő mobil átjátszó állomásként fog működni, így maguk a fecskendők is biztosítják a lefedettséget, továbbá ezek a rádiók mobil üzemmódban is tudnak működni. Amennyiben a tűzoltóságban közreműködőket ilyen készülékekkel ellátjuk, a kommunikációval nem lesz gond.

6. MELLÉKLETEK